

Initiatiefvoorstel Referendumverordening
gemeente Doetinchem

Te besluiten om:

De Referendumverordening gemeente Doetinchem 2020 vast te stellen.

Inleiding

Een referendum is een democratisch instrument waarbij inwoners zich kunnen uitspreken over een politieke kwestie. Een op de drie Nederlandse gemeenten heeft een referendumverordening. In de afgelopen tien jaar zijn er zesendertig lokale referenda gehouden. Op dit moment is een referendum in de gemeente Doetinchem niet mogelijk. Daarmee missen onze inwoners een belangrijk instrument in de gereedschapskist van democratische middelen. Volgens de indienende fractie(s) is het daarom wenselijk om snel een actieve referendumverordening te hebben.

Argumenten

1.1. Een referendum is extra gereedschap in de democratische gereedschapskist.

Een actieve en goedwerkende democratie vereist betrokkenheid van inwoners. In ons stelsel van een representatieve democratie wordt dat in belangrijke mate georganiseerd door middel van verkiezingen, waarbij inwoners eens per vier jaar hun lokale volksvertegenwoordigers kiezen. Het is een zorgelijke ontwikkeling dat de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in Doetinchem door de jaren heen is teruggelopen en tegenwoordig rond de 50% zit. Dat betekent dat de gekozen volksvertegenwoordigers gekozen zijn door ongeveer de helft van de kiesgerechtigden.

Het gevolg hiervan is dat de inhoudelijke vertegenwoordiging van inwoners in de gemeenteraad tekort kan schieten. Daarbij bestaat de mogelijkheid dat de opvattingen van bepaalde groepen inwoners structureel onvoldoende gehoord worden in het debat. Hierdoor kunnen voorstellen worden aangenomen waarvoor geen meerderheid lijkt te bestaan bij de bevolking.

Zowel raad als college onderkennen het belang van het betrekken bij onze inwoners. Ook in het coalitieakkoord komt terug dat inwoners betrokken moeten worden bij toekomstige ontwikkelingen. Doetinchem Spreekt is zo'n middel waar inwoners meer betrokken worden. Hoewel ambitieus en hoopvol, is een eerste voorzichtige conclusie dat dit het probleem van een verminderde representativiteit maar in beperkte mate oplost.

Volgens de Staatscommissie Parlementair Stelsel in december 2018, kan een referendum het bovengenoemde probleem deels verhelpen. Een referendum betreft meer groepen inwoners bij de besluitvorming en creëert draagvlak voor politieke beslissingen. Het kan zorgen voor grotere legitimiteit van en meer vertrouwen in de democratie. Een referendum kan er bovendien voor zorgen dat de kiezer actief deelneemt aan het publieke debat over zaken van gemeenschappelijk belang. Doordat alle kiesgerechtigden zelf een oordeel mogen vellen over dergelijke zaken worden ze gestimuleerd om een mening te vormen en deel te nemen aan de discussie. Daarmee vergroot het instrument referendum de betrokkenheid van inwoners bij de politieke besluitvorming.

1.2. De referendumverordening gemeente Doetinchem is gebaseerd op de VNG-modelverordening.

Voor de tekst van de Referendumverordening gemeente Doetinchem 2020 is gebruikgemaakt van de VNG-modelreferendumverordening (december 2019).

Doetinchem, 21 oktober 2020

1.3. De referendumverordening maakt referenda mogelijk op initiatief van kiezers en van de gemeenteraad.

Het is van belang dat een referendum beschikbaar is als instrument voor de kiezers van de gemeente. Daarom hebben de indiener(s) er in de verordening voor gekozen dat het mogelijk is om een referendum te organiseren op initiatief van zowel inwoners als de gemeenteraad. Daarnaast biedt de verordening de mogelijkheid om, wanneer een referendum op initiatief van de raad gehouden wordt, de vraagstelling te laten bestaan uit verschillende antwoordcategorieën of oplossingsrichtingen in plaats van enkel voor of tegen. Dat laatste doet recht aan de complexiteit en samenhang van besluiten, waarbij het moeilijk is om de antwoorden plat te slaan tot een simpel ja of nee.

1.4. De referendumverordening gaat uit van een extern samengestelde referendumcommissie.

Om referenda goed te laten verlopen, stelt de referendumverordening een referendumcommissie in. Deze commissie adviseert de raad bij referendumaanvragen en de burgemeester en het college bij de organisatie van referenda. Tevens houdt de referendumcommissie toezicht op de uitvoering van de referendumverordening, inclusief het behandelen van klachten. Voorgesteld wordt de referendumcommissie te laten bestaan uit drie externe leden en te laten ondersteunen door de griffier.

Financiën

De Referendumverordening brengt verschillende kosten met zich mee:

- De kosten die gemoeid zijn met het houden van het referendum c.q. de stemming over de referendumkwestie.
Indien een referendum, bij voorkeur, tezamen met een reguliere verkiezing gehouden wordt, zullen de kosten beperkt blijven. Wordt een referendum zelfstandig georganiseerd, dan zullen de kosten vergelijkbaar zijn met de kosten van een reguliere verkiezing.
- De kosten die uitvloeisel zijn van de referendumcommissie.
In de Verordening rechtspositie raads- en commissieleden staat geregeld wat de vergoeding voor commissieleden is. Voorgesteld wordt de referendumcommissie te classificeren als categorie B en de voorzitter van de referendumcommissie als categorie C, waarmee de referendumcommissie gelijk staat aan de rekenkamercommissie. Concreet betekent dit dat leden van de referendumcommissie € 203 en de voorzitter € 305 per bijeenkomst ontvangen. Inschatting is dat rondom één referendum de referendumcommissie zo'n 5 à 10 keer bij elkaar komt. Dit maakt de kosten per referendum voor de referendumcommissie € 3.600 à € 7.200.
- De kosten van eventuele subsidies.
Conform de referendumverordening kan subsidie verleend worden voor activiteiten ter ondersteuning van het publieke debat en de meningsvorming over het ontwerpraadsbesluit waarop het referendum betrekking heeft (artikel 10 Referendumverordening). Per referendum stelt de raad hiertoe een subsidieplafond vast, waarbinnen subsidieaanvragen tot een maximum van € 5000 gehonoreerd kunnen worden. Voorlopige inschatting is dat een subsidieplafond van € 25.000 voldoende moet zijn.

De Referendumverordening regelt dat de raad per referendum een budget vaststelt voor de organisatie van en de voorlichting over het referendum, met daarin opgenomen de budgetten voor de hiervoor genoemde kosten. Omdat totaal onduidelijk is hoe vaak een referendum gehouden gaat worden en omdat het onderwerp en het moment van houden van een referendum bepalend is voor de omvang van kosten voor organisatie en voorlichting, wordt hier niet voorgesteld om een bedrag in de begroting te reserveren voor het houden van referenda. Per referendum zal de raad het budget voor dat referendum vaststellen, ten laste van de algemene reserve.

Doetinchem, 21 oktober 2020

Vervolg

Na vaststelling van de Referendumverordening wordt deze gepubliceerd en treedt deze in werking. Direct na vaststelling start de griffie de werving&selectieprocedure om te komen tot bemensing van de referendumcommissie.

Bijlage

Referendumverordening gemeente Doetinchem 2020

Hans Boerwinkel

Fractievoorzitter SP, indiener initiatiefvoorstel

De raad van de gemeente Doetinchem;

gezien het initiatiefvoorstel van de fractie van de SP over Referendumverordening gemeente Doetinchem 2020;

gelet op artikel 149 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

de Referendumverordening gemeente Doetinchem 2020 vast te stellen.

Aldus besloten in zijn vergadering van 29 oktober 2020,

, griffier

, voorzitter